

कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः
 कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः
 कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः

अत्राद्यन्त्रिहानिपर्यायादत्रमन्त्रः	यज्याद्यन्त्रिपर्याया	यजुः कर्ममन्त्रः	॥ १४ ॥	कर्मविधात्त्रयंविद्विष
श्राद्धसमन्त्रं	उन्मासंश्रुतंविधानि	श्राद्धप्रतिष्ठितं	॥ १५ ॥	एवंप्रतिष्ठितं
श्राद्धसमन्त्रं	अथायुर्विद्विद्याशा	मातामाघंपार्थमजीयति	॥ १६ ॥	यश्चात्र
इतिश्रुत्याः श्राद्धसमन्त्रं		श्राद्धान्येवमन्त्रैश्चकुर्यथाविद्यते	॥ १७ ॥	

श्राद्धसमन्त्रं कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः
 कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः
 कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः कर्मकर्तृविहितानिः

आहूमाह निवेद्यादिः ह्यनकर्मगतमार्गः प्रथाने यातिः नडाहूनकर्मनाकापिअवायातिः निहर्काहूनविधिनिवेद्यातीतिहाः । उभापिउदवांदेरानांनप्रियंयादेनमवयाविहवित्प्रिः
 गोमादेववद विद्युमत्रयान्पविहाहार्यः कर्मजिद्वराः मेषाजेयाथेहाः मर्षहृतवृष्ट्यादिश्रावहातेसुकृष्टिद्वयार्थैपोश्रयः । श्रावण्यत्रैपोश्रयः श्रावमाश्रावण्यनीश्रावतीतिः । विद्या
 ज्ञानमर्षहृतवृष्ट्यादिश्रावहातेसुकृष्टिद्वयार्थैपोश्रयः । उभापिउदवांदेरानांनप्रियंयादेनमवयाविहवित्प्रिः । नववृष्टिः । नववृष्टिः । देव
 कृष्णविद्याः मन्वकृत्यानाप्रतः प्रामगव यदेह्वमनवयाविहवित्प्रिः । नववृष्टिः । नववृष्टिः । देवकृष्णविद्याः मन्वकृत्यानाप्रतः प्रामगव यदेह्वमनवयाविहवित्प्रिः । नववृष्टिः । नववृष्टिः ।

नैकमद्वयानांनानाज्ञानैश्कर्मण । नडाहूनकर्मनाकापिअवायातिः निहर्काहूनविधिनिवेद्यातीतिहाः । उभापिउदवांदेरानांनप्रियंयादेनमवयाविहवित्प्रिः
 श्रयः ॥ १८ ॥ उभापिउदवांदेरानांनप्रियंयादेनमवयाविहवित्प्रिः । नववृष्टिः । नववृष्टिः । देवकृष्णविद्याः मन्वकृत्यानाप्रतः प्रामगव यदेह्वमनवयाविहवित्प्रिः । नववृष्टिः । नववृष्टिः ।

नान्यम्यः उभापिउदवांदेरानांनप्रियंयादेनमवयाविहवित्प्रिः । नववृष्टिः । नववृष्टिः । देवकृष्णविद्याः मन्वकृत्यानाप्रतः प्रामगव यदेह्वमनवयाविहवित्प्रिः । नववृष्टिः । नववृष्टिः ।

अथ हामरदृष्टो लोकाश्च नाम्जतिविधिः ॥ हेपार्थमेकवर्णनाञ्चि ॥ यत्र विद्विषिनातारुमुप्रार्थमप्राप्त्वाञ्चि ॥ उथापि कर्मनिर्वृत्तपुत्र कर्मकारणाद्यवग्रहार्थः ॥ २२ ॥ अकथनानो कश्च नाशं दर्शयति ॥ यदि त
या कुदा वि मल्लिप्तो हनमः मनः ॥ यदि कर्मनिर्वृत्तयुंति ॥ ममेव व्रतमाश्रितः मन्वशात्प्रवर्तते ॥ अत्र वर्तते विच्यर्थः ॥ २३ ॥ ३३ ॥ किमत्राह उच्छिदयुषि ति ॥ उच्छिदयुश्च मीनापननाशयुः ॥ अथायावन्म
रुतेव यथाप्रहमेव कर्त्ता श्रुतिव्यं ॥ एवमहमेव प्रजा उपेह्या मतिनीः कर्त्ता ॥ २४ ॥ उच्छादान् विदापिनातारु मंत्रार्थ ॥ उच्छपयो कर्मकार्यामारोपमं हति ॥ शंजा जतिः कर्मनिर्वृत्ताश्चिनि
विष्टाः सताश्च यथा कर्त्ता क्रवति ॥ अशक्तः सन् विद्वानपि उच्येव कर्त्ता ॥ नाकमश्चिमिधुः ॥ २५ ॥ न व्रह्मपया उच्छा नारोपादेषु ॥ यूजानह्यः न ईद्वि उदमिधिः अज्ञानां यत्प्रवर्त्तमाना म
नामपार्थात्तु कर्त्तव्यं विज्ञानात्कर्त्ता किञ्चन ॥ नानि वा ष्टमं वा ष्टमं अत्र उच्ये
वर्त्तते मन्वाः पार्थमद्वेषः ॥ २६ ॥ उच्छिदयुषि मीनातारु कर्त्ता कि
ः कर्मनिर्वृत्तामा यथा कर्त्तव्यं उच्ये ॥ कर्त्ता इदं अथाशक्तः कि कर्त्तव्यं
सर्व कर्त्तानि विद्वान् यूजः समाचरन् ॥ २७ ॥ अत्र ३० ॥ क्रियमानानि अनेः क

च कर्त्तानि ॥ २२ ॥ यदि च हं न वर्तयंति त्वं कर्त्तव्यं उच्ये ॥ १ ॥ मम वर्त्तानि
मीनादहं ॥ मन्वशात्तु कर्त्ता मन्वाः प्रजाः ॥ २४ ॥ मन्वा
नाकमश्चिमिधुः ॥ २५ ॥ न ईद्वि उदं जनयेदज्ञानां कर्ममंशिनां ॥ यो वये
मीनि सर्वशः ॥ अहं काश्च विष्टात्तु कर्त्ता इमिधुमिधुः ॥ २९ ॥

कर्त्तव्यं उच्ये मनेन वृद्धे उदं जनयेत् ॥ कर्मगः सकाशाद् द्विचाननं कर्त्ता ॥ अपि च यो मये च यये ॥ कर्मगो ज्ञो र्वहिता ह्यस्य माचरन् ॥ इद्विचाननकृतं कर्म अथ हानिद्विः ॥ तेषां
उच्यंमः म्यादिउच्ये ॥ २६ ॥ न व्र विद्वेषापि कर्म कर्त्तव्यं उच्ये ॥ उच्ये विद्वदविद्वेषाः कोविशेषः ॥ ज्ञानाशक्तो उच्ये अविशेषं दर्शयति ॥ अत्र उच्ये विद्वेषां प्रज्ञात्तु अनेः अत्र उच्ये
कार्या विद्वेषः मन्वशात्तु कर्त्ता क्रियमानानि कर्त्तानि ॥ अत्र हामेव कर्त्ता कारणातीति मन्वाः ॥ अत्र ह्येव ह्यकाशा ॥ उच्छिदादिषु आन्वयानेन ॥ विष्ट इद्विः मन ॥ २९ ॥

उच्ये अत्र उच्ये ॥ ३० ॥

यस्यात्तदुक्त्यादादो विनाहाः प्रथमकृतेऽपि मनोर्दि क्रिययाः पापकृपासनं कामं मूढेः प्रजहिषात्तय । यद्वा प्रजहीति पश्चिज्जः ज्ञानमात्रविषयं विज्ञानं शास्त्रीयं उपायार्थमकं यद्वा ज्ञानं शास्त्रीयं पादशङ्कः विज्ञानं निदिद्यासनं विज्ञानप्रज्ञां कर्षीति शब्दः ॥ ४१ ॥ यत्किञ्चन विधानं जेदियानि निमित्तं शब्दात् उदात्तं रूपं दहादिशो विविधादर्शति जेदियानीति जेदिय निदिहादिशः प्राद्यः पशानिषष्ट्याः सृष्ट्याः प्रकाशकदाः यत्प्रकृतं तिस्रिज्जमथात्तु वति जेदियेयः मर्कन्मात्रकं मनः पशं प्रकृतं कदाः मनसस्तु इति निष्ठया त्रिकाप शानिष्ठयप्रकृतं मर्कन्मात्रः यस्तु इहः पशः उन्मात्रिनेनारुतिः मर्कन्मात्रः मर्कन्मात्रिनेनारुतिः देहि मर्कन्मात्रा मर्कन्मात्रिनेनारुतिः ॥ ४२ ॥ उपमं इति एवमिथादि

उत्साहमिदियान्यादो नियमउत्तुत ॥ । पापानं प्रजहिषां नं ज्ञानविज्ञा
मनसस्तु पशार्दि इहः यः पशुत्तुम ४ ॥ ४२ ॥ ७
रुपं इहामं ॥ ४३ ॥ जेदियीति गवर्णति मपनिमं म
उत्साहं वा ॥ जमं विवस्वतो योगं प्रोजरानं इहमं यः ॥

ननासनं ॥ ४१ ॥ जेदियानि पशान्याः इति जेदियेयः पशं मनः ॥
वर्णः पशं इहामं श्रुथां शानं माना ॥ । जहिषकं महावाहाकाम
कर्मयोगानामं हतीयोथायः ॥ ॥ * ॥
। विवस्वानमनात्प्राहं मवर्षिः क्वाकवैर्षी ॥ ॥ १ ॥

इहमेव विषये जियादिज्याः कामादि विदियाः शान्ता निर्विकारः उन्मात्रिनेनारुतिः इहः पशमानं इहामं श्रुथां शानं माना पशुत्तुनिष्ठया त्रिकाप शानं मनः मर्कन्मात्रिनेनारुतिः कर्मात्तु इहामं इहामं
दं इहामनासादनीयं इहमेवमिथः ॥ ४३ ॥ मर्कन्मात्रिनेनारुतिः इहामं श्रुथां शानं माना पशुत्तुनिष्ठया त्रिकाप शानं मनः मर्कन्मात्रिनेनारुतिः कर्मात्तु इहामं इहामं
योगादिश्रुथाः इहामं श्रुथां शानं माना पशुत्तुनिष्ठया त्रिकाप शानं मनः मर्कन्मात्रिनेनारुतिः कर्मात्तु इहामं इहामं
पायः ज्ञानयोगात्तु इहामं श्रुथां शानं माना पशुत्तुनिष्ठया त्रिकाप शानं मनः मर्कन्मात्रिनेनारुतिः कर्मात्तु इहामं इहामं
गं विवस्वानादिश्रुथाः इहामं श्रुथां शानं माना पशुत्तुनिष्ठया त्रिकाप शानं मनः मर्कन्मात्रिनेनारुतिः कर्मात्तु इहामं इहामं

एवमिति राजानश्चक्रेयश्चः अन्वपि राजर्षयोनिमिश्रप्रथाः अन्वपि विविधमाक्रयप्रथाः आजामिमंयोगविद्वः ज्ञानविद्वः अन्व नानामज्ञानकाष्णमाहः हेपुत्रपशुप्रतापनः सुयोगः कानवमादि
 हानाकनवः विद्विः ॥ २ ॥ मयवायमिहादिः मयवायंयोगो २ हविचिन्नमश्रुदायेमतिः प्रनश्चमयातेउचमजः । यतश्चममताजामिसथाः अन्वस्ये मयानोत्ताः हियमाह उमं वृहं ॥ ३ ॥
 गवतोयिवसुवंप्रतिः गोपोदनामश्चरंपश्चरुण्डवाः । अपश्मिति अपश्मर्षाचिन्नरुणः पंश्चाकानिनिवियश्चाजजमः उमात्रवाइनाउनहाः चिन्ननाय विवसुवृमादिश्यागं प्राजवानिहृंरु
 यमंज्ञानीयां अतंशक्याः ॥ ४ ॥ रूपात्राशापादिहृवा निहृविथायापात्रंशीतिसवात्रवाः वरुनीयादि । अन्वहं वदवेदिमः अन्वविद्याशक्तिराः रूतनायमि अविद्याहृतवाः ॥ ५ ॥

एवंपश्मप्राप्तमिमं राजर्षयोविद्वः । सकाननेमं मया योगानु
 जासिममथाचिन्नहंयाहृतंमं ॥ ७ ॥ अहंनं वाः ॥ य प
 यानिः ॥ ४ ॥ उमरात्रवाः ॥ वरुनीमथुतीतानिजमानिउरुहाङ्ग ॥ १
 नामीश्रोषापिमन् । अहतिंमामधिष्ठायमन्त्रवायात्र

:पश्मप ॥ २ ॥ मयवायंमयातेद्यायागः प्राजः प्रवतनः । ३
 वंउरुताजनापं वंजमविवसुः । कथामेउं विज्ञानीयां इमादोप्राज
 अन्वहं वदमं वानिनं वं वंमिपश्मप ॥ ७ ॥ अजापिमन्त्रयान्त्राह
 यायया ॥ ५ ॥

नर २ नादुत्रकाजजमः अदिनामिनश्चक्यं प्रनः प्रनर्जमः येन वरुनिथुतीतानि जयुथाः जश्चह्यप्रयापापविहिनमः कथमंजीवयज्जानाहृतवाः अजापीति मय
 मेहं उथाप्राजाजमप्रायापिमन्त्रंथा अथयायाधिः अन्वश्चक्यआयापिमन्त्रंथा जश्चापिकर्मपाहृत्कृवहितापिमन्त्र अनायया मन्त्रवापिः मय कथंयुतज्जानवनवीर्यादिगोत्राकृत्वा
 मि । नरुथापिषोडशकनामकनिर्हमशीरुणुणम्याउरुकाताजयति यउंउः । अंउदमत्रान्त्रिकांअहतिमधिष्ठाय श्रीहृय विवसुवृजिन्त मृत्वाप्रेक्या २ वृषामीहृथः ॥ ७ ॥

कदाञ्चरामीत्युक्त्यामाहः यदाहीत्यादिः शानिहानिः अथुः शानमाधिक्तः ॥ १ ॥ किमर्थमिहोपक्रामाहः प्रविश्यागोयेति माधुनां अर्थमर्थवर्तिनां रक्षणायः इष्टं कर्म कर्तव्यं त्रिषु कृतं तेषां त्रयं
८. एव कर्ममसंभवात्तथाः माधुसक्तानेनः इष्टवधेन च धर्मः शिरीकः युगे युगे उदरमवे मन्त्ररामीत्यर्थः । नते संद्रष्टनिभं कर्तव्यं त्रिषु त्रिषु त्रिषु यथाहः । नाताकतानमात्रकाकृत् यथा
वर्तिका उदरमाहंमनियुक्तु उगेदायाविति ॥ ८ ॥ एवमिधानामीश्वरमकर्मणां तानेहनमाह्यामति । ममजन्माश्रय्याकृतं कर्म च धर्मपाननरूपं दिव्यमानोक्तिं उक्तः पञ्चात्रशश्यामर
उपिथावेतिः मादहातिमानं श्रुत्वा प्रनक्तानेति नप्राप्यातिः किञ्च मातमस्याप्याति ॥ ९ ॥ कथं जन्मकर्मज्ञानेन न प्रप्राप्तिः श्यादियाह वीतशाग्यादिः अत्रं मन्त्राश्रयात् कर्मपाननक्राशापीति

यदायदा हि धर्मस्य शानिर्भूयति तावत् ॥ अथुः शानमर्थमथ उदात्तं
दृष्ट्यां ॥ धर्म संश्रानार्थाय मन्त्ररामी प्रोत्थुग
तुक्त्वाद्दं प्रनक्तानेति मातमिमांसाहने ॥ ॥ ९ ॥
उपमाश्रुतामन्त्रावमांसाः ॥ १० ॥ यद्यथासांश्रुतावत्ते उतिशैरुक्तं

निम्बुजाहं ॥ १ ॥ पविश्यागोय माधुनां विनाशो यत्
॥ ८ ॥ जन्मकर्मोत्तमदिव्यमेवंयावेति उक्तः ॥
वीतशागुत्तयक्राधामन्त्रामाश्रयाः ॥ वहावत्तान
ह्यं ॥ ममयत्रात्रवत्ते मवद्याः पार्थमवशः ॥ ११ ॥

पविश्यागोय माधुनां विनाशो यत्
जन्मकर्मोत्तमदिव्यमेवंयावेति उक्तः
वीतशागुत्तयक्राधामन्त्रामाश्रयाः
ममयत्रात्रवत्ते मवद्याः पार्थमवशः

मदीयं पक्षमकारुणिकं कृत्वा ह्यः वीतविशेषात् सागुत्तयक्राधावथालेः विक्रपातांया मन्त्रामादेकाचित्तमामावेणाश्रिताः मन्त्रामथमादानं यदानं तानं उमेधुत्तमेहिपाकाहः अर्थः उथाद्वि
कृत्वाः । तन्तानुपेमापूजाः श्रुताः निरुता श्रुतानुत्कार्यमनाः मन्त्रावमन्त्रायुजांश्रुतावहवः । नह्यधनेत्येतावत्तयः मन्त्रमिमाद्विज्ञेत्यर्थः । उदुंतां हंवेदमर्षानीत्यादिना विद्याविद्या
पोषिकाः उक्तुमादार्था वीश्वरजीवा एदमथः उदुंतां ह्येवमन्त्रावहा विद्यात्तावेन निहृष्टं कृत्वाः इत्येवमन्त्रजीवमन्त्रे एवमादनं कृत्वा तानानिष्टुः श्रुत्वा मन्त्रादंश्रुतं नतदवकं
नेति ह्युक्तं ॥ १० ॥ नेत्रहिंसापि वैशम्यमस्ति यन्मादेवं इदं कर्म च नानामैवानुत्तरं ददामि नानेषां मकामानामिष्टुं या इज्यादिः यथायन्यकारणं मकामउथानि क्रामउथावायेमांउज्जितानं
अथैवतामिष्टुदपि नहनदानेनानुत्तरमिः नेत्रमकामामांविहाय अन्नादीनरुज्जतीतिः उानह्यमपेक्षाजि मन्त्रेः । यतः मन्त्रैः मन्त्रकारणं ज्ञेयादिमेवकाश्चिपिमादेवमन्त्रेण नमन्त्रवत्त

नारः

उच्चैर्भविषिः महविद्यार्थकतं नानोकि कर्मसम्पत्त्यापुनात्तम जेहाह कि कर्मजेहादि कि कर्मकीटमं कर्मकर्मणं किमकर्मकीटमं कर्मकर्मणं जेहेउमिन्नाय विरकिनापिमाहिः अतायुष्ठ
हायदत्रेयायमशउा संमाहा भाकाम यजेउविद्यमि उ कर्मकर्मचउमं प्रवक्षामिउष्ट ॥ ५५ ॥ नत्रमिदमेव कर्मदहादिवापोषानकः अकर्मचउदवापोषानकः अतः कथयताउ कवयापुहामा
इयापुजेठिः अहाकर्मनेजेठिः कर्मणा विरिठिवापोषाणिउंवाहथमलिः नउताकथमिदमपमेव अकर्मणा र्वापोषाणिउंवाहथमलिः विरिठिवापोषाणिउंवाहथमलिः अतः कर्म
णागठिगहना कर्मनेजेपुनक्रुणार्थः कर्मकर्मविकर्मणांउंइविरेउमिथयः ॥ ५९ ॥ उदरकर्मदीनांइविरेउयइंदमयवाह कर्मगीठिः पशामपुहावाधननक्राणकर्मनिविद्ययः अकर्मकर्मदत्रउरठि
उठियः पोष्यउम्यजानहाइनवक कदाउवाह अकर्मनिच विरिठिकाकर्मयः पोष्यः अथायापोदकहनवक इउवाह मत्रयश्च कर्मकर्मणांमइदिमान्थयशायात्रिकइदिमहा अष्टः उंउठि मयुज

कि कर्म कि म कर्म उि क वयोप्यंतामाहिः ॥ उ उ कर्म प्र व क्षामि ।
नः ॥ अ कर्म गं था वा ह थं ग ह ना क र्म णो ग ठिः ॥ ५९ ॥ क र्म थ क र्म यः ।

य उ उ ह ना मां क र्म म उ उ ठा ॥ ५५ ॥ क र्म णो र्वा पो षा णि उ र्वा ह थं वा ह थं क र्म
पो ष्य द क र्म नि च क र्म यः । म इ दि मान् म त्र य श्च म यु जः इ उ क र्म यः ॥ ५६ ॥

यागीतन कर्मनाखानयोगवापुः मयवच अकर्मकडाठः मधुतः मंभूतादकमानीये० अिन कर्मनिमध कर्मकनानांअउठवाह उदरमाक र्माकाः कर्मयोगाधिकारश्यां नकर्मणामनाइयादियादिनेउप्र
कर्मयोगमपुठिः उधपेक कदाहाअथ कर्मणमनपोनइजादोषः अननेरयोगाकडावयांयत्राअठिइयादियादिनायः कर्मवपयोगंउउअथया अपेक उउतावदिठः यदावाक र्माक र्मापि कर्मव
अकंनउठिउदावाक र्माक र्मवक्रंथादिठिः अथापि नौकायुजाठः कर्मनिदेहादिवापोषकमानोपि आमानोदहादिठिइकाउवतन अकर्मप्रावाविकं नेकम्यमयः पोष्यः अथाअकर्मनिउजानइहिलइमइइया
कर्मणांहाणकर्मयः पोष्यः अथाअकर्मनिउजानइहिलइमइइया उउउं कर्मक्रिया निमंयमजेहादिना अरमूः मउमधुमत्रयश्च मइदिमान्पठिउः अहाहः अः इन्नानि कर्मनि यच उयापुअनि आहादीनि
मइनि कर्मनि कइवणि मयुजप्रः अकर्मनाखानन समाधिम् प्रवक्षयः अनानेइजानिनः सुतावादापं कनपुजादिउक्रांनदोषः अउम्यउहागः इउंदाइजेठिविकर्मणापिउंनिइपिउंउठेथं ॥ ५६ ॥

कर्मचकर्मयः पश्यदिनादिनाश्रयथायां यद्वज्जमर्मद्वयंतादवंस्येयति यन्मयादिपक्रतिः मयागाश्चलुजति ममाश्वाः कर्मानिः काश्चजति कामः फुनंत्सक्रान्ननवर्जितयस्य उवति उंपस्ति माक्रः
 उपह्वः फगलेः समावलेः प्राद्विउमतिः जातमजानाश्रिनादकानि अकर्मजाश्रीतानिकर्मनियम्यं । आब-छारश्चात्तु कामः फुनविषयः उदथमिदं कर्तुं मिडिकर्मविषयः मक्रान्नः जाथा- व
 र्जिताः शसंस्पष्टे ॥ १७ ॥ किं कश्चाद्ग्यादिः कर्मनिउ-फुनचाशक्तिं क्कानिन्धन निजानानदनश्चः अथरयोगक्षेपार्थमाश्रयनीयसहिः एवञ्चोपयः आताविकेविहितवाकर्मणिः अ
 त्तः प्रहृत्तापिकिकिदपिनेरकाशतिः उयकर्मअकर्मतामापहउजतिः ॥ २० ॥ किं कनिशाशीहिहादिः निरुताअशिशः कामाघम्या- यतंनियतंछिं आन्माशशीरुयस्यः यज्जाठ मर्षे माउ

यम्य'मार्ध'ममाश्वाः'काममर्क'पवर्जिताः" । ज्ञानाश्रिदश्च'कर्मन
 शीरु' हययः" - कर्मच'उिप्रहृ'डो'पिनेर'किंकि'काशति'मः" ॥ २० ॥
 उकिन्निष" ॥ २१ ॥ यदृच्छानाउमलुषो'द्वन्द्वतीता'विम-सहः"

उमा'क्रः'पस्ति'इ'धाः" ॥ १७ ॥ यद्वा'कर्म'फुना'मर्क'नि'त्य'ह'उ'नि
 निशाशीरु'उ'छि'ता'मा'ह'उ'म'र्ष'प'रि'य'हः" । शाशीरु'कर'नं'कर्म'क'र्ष'वा'प्रा
 - सम'सि'द्वार'सि'द्वो'छ'ह'पि'न'नि'व'धा'उ" ॥ २२ ॥

ग्रहायनमः शाशीरु'शहीमा'निरु'रुः कृद्वाति निवेशसहितं कर्म कर्षवपि किन्निषं वरु नंनप्राप्नातिः धागाकृत्प फेगशीरुनिहाहमात्यापयोग आताविकं उिफाटनादिकं कर्षवपि
 किन्निषं विहितकषणनिमित्तोदार्धनप्राप्नाति ॥ २५ ॥ किं कश्चाद्ग्यादिः अथार्थितायुपसि'ता'ना'ता'य'दृ'छ'ाना'उः । ठनमलुषः द्वन्द्वानिशीरु'द्वी'य'ती'ता'उि'का'उः उ-स'ह'न'शी'न'उ'य'थः
 : विम-सा'हानि'रु'रुः : यदृच्छानाउमयापि सि'द्वार'सि'द्वो'छ'ममः र्ष'वि'मा'द'र'हिः : यय'र'ल्लुः म'प्रा'ह'उ'ह'रु'मि'का'या'र्य'था'उ'थ'मि'हिं' आताविक'वा'कर्म'ह'रा'व'रु'न'प्रा'प्ना'ति ॥
 ॥ २२ ॥

मर्यादाः अपाश्चाननिष्ठावृद्धीक्षिणानां प्रादादीनां कर्मानि यथादीनि : कार्यक्षिणानां बाकपोत्यादीनां कर्मानि रचनोपादानादीनि : प्रानानां कर्मणां कर्मानि प्रागभ्यर्हिर्गमनं : अपा
 नभ्याधानयनं : धानश्रुतानयनं आककनप्रमाणादीनि : समानश्रुतिपीठादिमन्त्रयनं उदानश्रुतं कर्मयनं : उभाह नागशास्त्राः कर्मउत्थितानमृत्तः । अकृष्टः श्रुतशास्त्रादवदत्तावि
 ह्नुतानं नजरातिष्ठकैरुमर्हतापीवनपुजयुजाह्वरूपानिहृत्तः आभ्रनिमंशमो धानेकाथं मयवयोगः मयवाग्निः : उभिनञ्जानन श्ययिष्यान्नः दीपिताप्रहृतिः : श्यंममृदुत्ता
 तस्मिन् मनःमंशं तानिमर्हानिकर्माभूपसमयुतीश्रुः ॥ २१ ॥ किं द्रव्यं यज्ञेति : द्रव्यदानमयवयाज्ञायेष्टं द्रव्ययज्ञः : द्रव्ययज्ञाद्यनादितपेभ्यश्चाज्ञायेष्टं तेषां

मर्यादीक्षियकर्मानिधानकर्मानिधापाश्च । आत्ममंशमयागाप्तौ
 शीर्ष पोष ॥ । आद्यायज्ञानयुजाश्च यतयः संशित्युताः ॥ २४ ॥ अ
 यामपवायवा ४ २० ॥

इत्युत्थानदीपित ॥ २१ ॥ द्रव्ययज्ञाश्रुतयोश्चायागयज्ञाश्रुतं
 पानं हृत्तक्षिणं धानपानं तथापाश्च ॥ । प्रागापानगतीरुत्तापान

यज्ञः । योगश्रुति उच्यते विनिर्वाधनक्रमः समाधिः मयश्च याज्ञायेष्टं : तेषामयज्ञाः आद्यायेनावदनश्रुतमननादिना यज्ञदयज्ञानं मयश्च याज्ञायेष्टं : यत्रा वेदपाह्ययुजा
 अदयज्ञानयज्ञाश्रुतिविधिः : यतयः अयश्रुतीनाः । मयश्च श्रुतिं निर्मितं तीक्ष्णं इत्यंशं ॥ २५ ॥ किं : अपानकृति अपान आधाह्वे तेषां
 नमृत्तं हृत्तं प्रहकनहृत्तः प्रहककाने धानमपानेरेनकीकृत्तं । उभाकृत्तकन धानपानयोश्च हृत्तायागतीरुत्तापानः श्रुत्ककाने धानं धानं हृत्तः :
 एवं प्रहककृत्तकषटकेः प्रागायाम पवायना ४ ॥ २० ॥

अपावत्रां ह्यमादि च मया गतः अयमेकजीवमानश्चिद्विद्युच्चदिव्यैर्छित्तं यं ह्यमं तावयतीत्यर्थः । यद्वाः अपानेन ह्यक्रुति प्रानं प्रान २ पानत्वापे ह्ये नानेन ह्यवकाले कथाम् बाव श्रमाना यो बर्हसः । मोहिमिह
व्रतामः प्रतिनामस्तुति वृत्तमाननाज पामलेन च पदार्थेथं तंतिहावा जाययतीत्यर्थः । उक्तं योगशास्त्रेः सकाशे वहिर्मूर्तिरुकाशेन विनाः प्रनः । प्राणेषु मयवाहमं ह्येते चित्तं यदितिः प्राणा
पानयेतीरुत्तु ज्ञानेन प्रोक्तं प्राणाया मया प्राणो ह्येते मया । अयमेतत् ४ः द्वित्रागौ ध्रुवेदेनैत्रोत्पायेनेसं प्रभुत्वात् । माह उक्तं अत्राचार्यः अर्थमवशेषयत् । जगदादि वचनाज निष्ठाशायाय
यांतः कृत्वाकेन प्राणापान गतीरुत्तु प्राणाया मया पहायनाः मलः प्राणानि विद्यानि प्राणेषु ह्यक्रुतिः । केवलाकेन हि मया प्राणाः प्रकीर्तयति । अचनीयमानश्चिद्विद्युच्च ह्यमं तावयतीत्यर्थः । उक्तं यो
गशास्त्रे यथा यथा मदात्मानमनमः सिद्धं प्रायः । वायुवाक्कायहृषीनां सिद्धं तावत्प्राणायामे ॥ २० ॥ उदरवक्रजानां ह्यदशानाक यद्यु विदां कृतमाहः स ह्येते चित्तः यद्यान विदति तत्तु जति

अपावत्रियुताश्वाः प्राणापान प्राणैश्च ह्यक्रुति ॥ २० ॥ माहो यो तावयतीत्यर्थः । यद्यु सिद्धं अज्ञानायातिर्वैलमनात्नं ॥ २० ॥ नायानां
कोशं यद्यु मा क्रुतावः क्रु सं कुम् । एवं च विधायता विज्ञानेन ह्येते । कर्मज्ञानं विदितानं मया न संज्ञाया यो
क्रामे ॥ २१ ॥ अयमेतत् मया यद्यु अज्ञान यद्युः पक्षेण ॥ । स ह्येते कर्माग्निं प्रायजाने पक्षि मया प्रायः ॥ ३ ॥

यद्यु अज्ञानं जति वाः यद्युः प्रायिं कुम् सं कुम् । यद्यु अज्ञानं ह्यविदितं मया न संज्ञं रूपं तदज्ञानं जति । अयमेतत्नं निहं प्रह्यज्ञानेन ह्येषा प्राप्नुवति ॥ २० ॥ उदरवक्रानादाह माहः नायमिति अ
संज्ञं अथापि मया मया नोक्तं यद्यु अज्ञानं ह्यविदितं मया न संज्ञं रूपं तदज्ञानं जति । अयमेतत्नं निहं प्रह्यज्ञानेन ह्येषा प्राप्नुवति ॥ २० ॥ उदरवक्रानादाह माहः नायमिति अ
ज्ञानेन माहो ह्यिह जति यथः । अथापि अज्ञानं ह्यविदितं मया न संज्ञं रूपं तदज्ञानं जति । अयमेतत्नं निहं प्रह्यज्ञानेन ह्येषा प्राप्नुवति ॥ २० ॥ उदरवक्रानादाह माहः नायमिति अ
विदामि ॥ २१ ॥ अज्ञानं यद्यु अज्ञानं ह्यविदितं मया न संज्ञं रूपं तदज्ञानं जति । अयमेतत्नं निहं प्रह्यज्ञानेन ह्येषा प्राप्नुवति ॥ २० ॥ उदरवक्रानादाह माहः नायमिति अ
मनः पक्षिना मया ह्यिह जति यथः । अथापि अज्ञानं ह्यविदितं मया न संज्ञं रूपं तदज्ञानं जति । अयमेतत्नं निहं प्रह्यज्ञानेन ह्येषा प्राप्नुवति ॥ २० ॥ उदरवक्रानादाह माहः नायमिति अ

कर्मशास्त्रादिप्रमाणैश्चाधिगम्यतेः तदपविताननकर्मगावतः श्यादेवेवाशक्रिाहः योगयुक्तजोतिः योगेनयुक्तः आताविष्टं कथाया चिंतयामः अथर्व विजित्वा नाम्नां हीं वान
 अथर्वजिज्ञानि जेदियानिधनः ७३ः मर्षिहां इतानां आन्नाहृतथा आयाय मः नाक मंथहायः आतायिकत्रा कर्मकृद्वपि ननिप्यात ॥ १ ॥ कर्षवपि ननिप्यातजोति विरुद्र मिहाशक्रिः कइराति
 मानता रात्र विरुद्रमिहाहः निरुतिद्राथाः कर्मयोगेनयुक्तः कामणतुविदुद्रादमथयगादीनि कर्षवपिजदिय्याथविरुद्रजोतिवायनः ईकायिचिन्न किचिदपि अहंनकावामीतिमात्रे
 समयातः अदमथवगमसां रत्नागमनानिः ८३३ हादिज्ञानदियुथापीहाः गतिः पादयोः श्यापाप्राहः श्यामं प्रागम्यः प्रनमनं वागिदि यम्यः विमक्रुठ पायुनम्याः ८३३

योगयुक्ताविशुद्धाया विजितान्नाजितदियुः" । मर्षहा
 युक्तामनेच्छुक्ति । पश्यन् शृण्वन् मृच्छन् जियवन्
 मिषवपि" । जदियानीदिय्याथविरुद्रजोतिवायन"
 निप्यातनमपोपनपद्यपमिवाहमा" ॥ १० ॥ कायेन मनसा ईकायिके

अहंताया कर्षवपिनिप्यात" ॥ १ ॥ निरकिचिः कशापीति
 नगच्छन् अपनं प्रमन" ॥ ८ ॥ अतमनं विमृजन् शृण्वन् मिषवि
 ॥ १० ॥ ईकायिधाय कर्मानिमद्रां च कायविरुद्र कशापियः"
 वाने विदियेवपि" । योगिनः कर्मकृदिति मर्षां च कायविरुद्रये" ॥ ११ ॥

विमिमान कर्माश्रयणागच्छति विवेकः अतानि कर्मानि कर्षवपिः अतिमानता रात्रे वा विवनिप्यात ७३३ पावमर्षमं ७३३ श्यादेवेवाशक्रिाहः तदधिगम्ये उहृष्टायाया श्मृषयिनामोत्तं प्रादमादि ॥ १० ॥ उहियम्य कशापीय
 डिमानाश्चिंतय कर्मानलाद्रहाः अशुद्धिद्राः संश्यामानाश्चिजोतिमहासकंठमापव मिहाशक्रिाहः ईकायिचिः ईकायिचिः ईकायिचिः ईकायिचिः ईकायिचिः ईकायिचिः
 न अथपापात्राकेन कर्मणा ननिप्यातः यथापमं पप्रमममिष्टमपि अतमाननिप्यात ७३३ ॥ १० ॥ वक्रकावायव श्यामाशक्रिाहः मदाठावगम्युतिः कायेनतिः कायेनमूनादिः मनसाधानादिः ईकाय
 इनिधयादिः केवनेः कर्मातिनिवेशादि ७३३ विदियेः शृण्वन् कीर्तनादिनं कर्म कर्मकृदिति मर्षां च कायविरुद्रये कर्माश्रयिनः कर्मकृदिति ॥ ११ ॥ ईनमंरीयाय ॥

यस्माद्दंष्ट्रा-थायाजकापिसनथः कश्चित्पापं ब्रह्मं नादत्तवज्जातः ज्याहः विः पविष्टः ॥ आशु कामजो ह्यर्थः ॥ यदि श्रार्थकामनया का बयेत हि उथास्या- नादत्तदक्षिणाशु कामास्ये राहिकामाययात्-पूर्वकर्म
सावर्णप्रवर्तकः ॥ नद्वज्जानब्रह्मज्ञातो मज्जा ननिश्चक्रातो वैमद्यापनत्रा-कथमाशु कामं जयतथा ॥ अज्ञानेनेति ॥ निश्चक्रादुक्तमो-हकथं इत्यर्थः ॥ जो ह्यवमज्ञानेन मर्त्यममः पवामप्रवृत्तिं यः स उक्त
निमाहं तनाह्वना जलावाजीवाद्यदतिः विमद्यमवृत्तजो ह्यर्थः ॥ २५ ॥ ज्ञानिनश्च नम्रहृत्ति जयतः ॥ ज्ञानेनेति ॥ आत्मानोऽगरो ज्ञानेन येषां वैमद्यापनत्रकमज्ञानं नामितं । तेषामज्ञानं नाशयित्वा
ज्ञानपदं पविष्टमिच्छेत्पुंसकामयतिः ॥ यथादिहस्तमोनिहस्यममसंस्तुजातं प्रकामयति उह- ॥ २६ ॥ ॥ एतन्नामप्रवृत्तौपासकानां फलमाह उहदिति ॥

नादत्तकश्चित्पापं नोच्यं ब्रह्मं विः ।	अज्ञानेनाहं उक्तं तनम्रहृत्तिजयतः ॥	॥ २५ ॥	ज्ञानेन उक्तदृष्टानं येषां नामि
३२ उमान्न ४ ।	तेषामादिहस्तं ज्ञानं प्रकामयति उ-प	॥ २६ ॥	उहं यस्तु दानान्तर
विष्णुश्च पशयनाः ।	। गच्छन्तु प्रनशाहं किञ्चाननिहृत	॥ २७ ॥	विद्याविनयसम्पाने
वाहने गविहृत्तिनि ।	। शनिष्ठं प्रपाकं चपेत्तिताः ।	॥ २८ ॥	उवायानमः ॥

उस्मिन्नैव ईदृशं निश्चयान्निकायेषां उस्मिन्नैव भान्ना प्रयत्नोयेषां उस्मिन्नैव निष्ठाता-पर्यायेषां उदरपवमयनोयेषां । उक्तं ॥ एतन्नामप्रवृत्तौपासकानां फलमाह उहदिति ॥
तेषां ॥ गच्छन्तु प्रनशाहं किञ्चाननिहृत ॥ २७ ॥ किञ्चाननिहृतानिः यद्द्वयं प्रनशाहं किञ्चाननिहृतानिः येषां वैमद्यापनत्रकमज्ञानं नामितं । तेषामज्ञानं नाशयित्वा
नायेषां ॥ तपेत्तिताज्ञानिन जयतः ॥ २८ ॥ अविद्याविनयायां मूजेः वाहने गवि हृत्तिनिः शनिष्ठं प्रनशाहं चपेत्तिताः उस्मिन्नैव कर्मनोयेषां ॥ गवि
हृत्तिनिः शनिष्ठं जयति तेषामादिहस्तं मितिः ॥ २९ ॥

नवविमलेशु पिसामदर्शनं निषिद्धं कुरुतः कथं लेपयित्वाः । यथा^३ लोभः समासमायां विषमं समं पूजतेति : अश्यायमर्गः समाय पूजया विषमप्रकारेण मति नपूजकज्ञानोका पव
 नोकाय हीयते जतिः यथा जतिशक्तिः जाह्व - जीवित्तियेव मृज्जति मर्कः : संगाहाजितः निरुक्तः किं : यथा मनः समास्य समं जितं : उवाहः हियमा- वैहममः निरुक्तः
 उवाहः समदर्शना वैहान्वरमिताः वैहान्वरमिताः ॥ गीतायां देवि विह्वलाः प्रह्वमेव पूजते जति पूजकारम्याश्रया ॥ १७ ॥ वैहान्वरमिताः
 नपूजकज्ञानोकाः वैहान्वरमिताः सप्रियं प्राप्य नपूजकः सप्रियं प्राप्य नपूजकः नविशीदतीत्यर्थः यतः शिष्टैः शिष्टानि श्रुता विद्विः यम्यतः यतः यम्यतः

जाह्वैव जितः साक्षात् यथा साक्षात् जितं मनः । निरुक्तं हि स मं वैहान्वरमिताः हान्वरमिताः ॥ १७ ॥ नपूजकज्ञाने
 विह्वलाः प्राप्य चाप्रियं । शिष्टैः विह्वलाः वैहान्वरमिताः हान्वरमिताः ॥ २० ॥ वाह्यस्पर्शे वैहान्वरमिताः विह्वलाः प्राप्य चाप्रियं । सप्रियं
 हान्वरमिताः प्रथमं क्रयमं पूजते ॥ २१ ॥ ये हि संस्पर्शजाता गाह्वरमिताः ॥ २२ ॥

: निरुक्तं मोहः ॥ २० ॥ मोहं निरुक्तं विह्वलाः वैहान्वरमिताः वाह्यस्पर्शे वैहान्वरमिताः विह्वलाः प्राप्य चाप्रियं । सप्रियं
 साह्वरमिताः प्रथमं क्रयमं पूजते । साक्षात् समं प्रथमं वैहान्वरमिताः योर्गणसमाधिना पूजते तदर्थं प्राप्य हान्वरमिताः ॥ २१ ॥ नवप्रियविषयतो गानामपि निरुक्तः
 कथं मोहः प्रथमं प्राप्य चाप्रियं । ये हीति संस्पर्शविषया प्राप्य चाप्रियं : यतो गानाः प्रथमं तदि वैहान्वरमिताः प्राप्य चाप्रियं । सप्रियं
 अतः अतो विह्वलाः तेषु नपूजकः ॥ २२ ॥

उत्तमान्नाम्नात्प्रवृत्तकामार्थः उच्चैः कामक्रोधवैरादिप्रतिपक्षैः अत्र ह्यसहस्रमसमर्थवामोक्तं प्रागीत्याह शाकुतीति : कामाः क्रोधाच्छुद्धवतीति यादवः मानान्नादिप्रकृतप्रकारः उच्यते
 इव उच्चैः वसमयं योनः मोक्षं प्रतिसेदुं शाकुती उदसिनक्रान्तं : किञ्चन शीघ्रविमोक्षणात् प्राक् यारद्धेत्तामिहार्थः : यपरहृतः सपरयुक्तं नमः अस्ति अस्तीतिवतिः ना
 यः यद्वा मयगाहकं विनपत्नीतिवृत्तीति शान्तिप्रधानाधिः यथाप्राणश्रवः कामक्रोधवैराः महत् उच्यते मयगाहकं प्रागपि जीविते यः महत् सपरयुक्तं अस्तीतिवार्थः उच्चैः
 मयहनः प्राणगतयथादेहः अथवा अथानविकृतिः उच्यते प्राणयुजापि मकेवनाप्यामवामतेति ॥ २७ ॥ नाकरतं कामक्रोधवैराः महत्सहस्रः मोक्षं प्राप्नुवतिः अपि उच्यते

शाकुतीतिवार्थः मोक्षं प्राक् शीघ्रविमोक्षणात् । कामक्रो
 मयहनः प्राणयुजापि मकेवनाप्यामवामतेति ॥ २७ ॥ नाकरतं कामक्रोधवैराः महत्सहस्रः मोक्षं प्राप्नुवतिः अपि उच्यते
 अन्मानः सपरयुक्तं महत्सहस्रं ॥ २७ ॥ कामक्रोधवैराः महत्सहस्रं यतीनां यथाह
 वेदे रंगं मयुक्तं मयुक्तीनेह ॥ २७ ॥ योतः अथोत्तरायाः
 ति ॥ २४ ॥ नउत्तरायाः निर्वानं वृत्तयः श्रीगंकमयाः । चित्रोद्रेवाय
 मां । अस्ति उच्यते निर्वानं वृत्तयः विदितान्नां ॥ २७ ॥

उच्यते : अत्रान्नात्प्रवृत्तकामार्थः उच्चैः कामक्रोधवैरादिप्रतिपक्षैः अत्र ह्यसहस्रमसमर्थवामोक्तं प्रागीत्याह शाकुतीति : कामाः क्रोधाच्छुद्धवतीति यादवः मानान्नादिप्रकृतप्रकारः उच्यते
 किञ्चन शीघ्रविमोक्षणात् प्राक् यारद्धेत्तामिहार्थः : यपरहृतः सपरयुक्तं नमः अस्ति अस्तीतिवतिः ना
 यः यद्वा मयगाहकं विनपत्नीतिवृत्तीति शान्तिप्रधानाधिः यथाप्राणश्रवः कामक्रोधवैराः महत् उच्यते मयगाहकं प्रागपि जीविते यः महत् सपरयुक्तं अस्तीतिवार्थः उच्चैः
 मयहनः प्राणगतयथादेहः अथवा अथानविकृतिः उच्यते प्राणयुजापि मकेवनाप्यामवामतेति ॥ २७ ॥ नाकरतं कामक्रोधवैराः महत्सहस्रः मोक्षं प्राप्नुवतिः अपि उच्यते
 अन्मानः सपरयुक्तं महत्सहस्रं ॥ २७ ॥ कामक्रोधवैराः महत्सहस्रं यतीनां यथाह
 वेदे रंगं मयुक्तं मयुक्तीनेह ॥ २७ ॥ योतः अथोत्तरायाः
 ति ॥ २४ ॥ नउत्तरायाः निर्वानं वृत्तयः श्रीगंकमयाः । चित्रोद्रेवाय
 मां । अस्ति उच्यते निर्वानं वृत्तयः विदितान्नां ॥ २७ ॥